

Valstybės tarnyba Lietuvoje – praeities ir dabarties refleksijos

Gediminas Bubnys

*Mykolo Romerio universitetas
Viešojo saugumo fakultetas
V. Putvinskio g. 70, LT-44239 Kaunas*

Masiulis K., Krupavičius A. (Sudaryt.). *Valstybės tarnyba Lietuvoje: praeitis ir dabartis.* Vilnius, 2007.

Praėjusiais metais, finansuojant Valstybės tarnybos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, išleista kolektyvinė monografija *Valstybės tarnyba Lietuvoje: praeitis ir dabartis*. Šios knygos autoriai Kauno technologijos ir Mykolo Romerio universitetų viešojo administravimo tyrinėtojai. Knygos sudarytojai: prof. Kęstutis Masiulis ir prof. Algis Krupavičius.

Paėmus į rankas šį solidų leidinį, o dar daugiau jį perskaičius, apima dvejopas jausmas. Pirmiausia, čia aptinkti pažįstamą tyrimo objektą: kiekvienas žmogus nuo pat gimimo turi reikalų su bet kurio lygio valstybės tarnautojais. Kita vertus, dėmesingas šios knygos skaitytojas suprastų, kaip mažai mes žinome apie tuos, kurie ir yra valstybės „stuburas, galva ir rankos“. Silpnai suvokiame, kaip gi sukasi praktiškai šis mechanizmas, užtikrinantis visų valstybės reikalų ei-

gą. Tam ir buvo parašyta ši knyga, kuri skirta ne tik valstybės tarnautojams, viešojo administravimo studentams, bet ir kitiems Lietuvos piliečiams.

Knygos sumanytojai sumanę ją taip, kad ji turėtų vienintelį ir tikrą metodologinį motyvą - giją: istorinę ir sistemine Lietuvos valstybės tarnybos analizę. Knygos sumanytojai suteikė žodį skirtingiems autoriams. Knygos struktūra, jos nauda leidiniui – akivaizdi. Nors sudedamųjų jos dalių svoris, apimtis ir kokybė ne vienoda.

Kolektyvinė monografija pradedama Antano Bukausko ir Brigitos Žuromskaitės skyriumi, kuriame analizuojama valstybės tarnybos vieta viešojo administravimo sistemoje. Kitame skyriuje Vainius Smalskys analizuoja valstybės tarnybos genezę tarpukario Lietuvoje. Trys tolesni skyriai skirti pristatyti bei aptarti valstybės tarnybos funkcijas, raidą, reformas, valstybės tarnybos sandarą ir apimtį (autorai - Kęstutis Masiulis, Aleksandras Minkevičius ir Asta Ivanauskaitė). Vladislavas Domarkas analizuoja valstybės tarnautojų profesinį rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą. Jonas Jagminas aptaria su Lietuvos valstybės tarnautojų karjera susijusius klausimus. Jolanta Palidaukaitė analizuoja etikos valstybės tarnyboje aspektus. Valstybės tarnybos ir visuomenės santykio

problemas gvildena Eglė Vaideytė ir Giedrius Žvaliauskas. Algis Krupavičius aptaria demokratizaciją politikoje ir depolitizaciją valstybės tarnyboje. Žilvinas Židonis nagrinėja valstybės tarnyboje vykstančius pokyčius naujosios viešosios vadybos reformų kontekste. Vygandas Paulikas gilinaisi į eurointegracijos poveikį Lietuvos viešajam valdymui. Tadas Limba aptaria elektroninės valdžios poveikį Lietuvos valstybės tarnybai. Knygą užbaigia Kęstutis Masiulis, aptardamas valstybės tarnybai išskylančius iššūkius [1, p. 8-10].

Sumanymas suteikti žodį skirtingiems autoriams iš dalies nėra knygos stiprioji savybė. Ne visur pavyko viename lygyje išlaikyti skirtingus autorius (nuo magistro iki profesoriaus) vieningą giją. Yra citavimo ir išnašų klaidų.

Kolektyvinėje monografijoje galima aptikti skirtingų požiūrių į valstybės tarnyboje vyraujančias etines vertybes. Antai viena iš autorių [2, p. 243], rašydama apie biurokratizmą ir su juo atsirandančias problemas, skatina „... pažvelgti į biurokratiją kaip į tam tikrą organizavimosi formą, apie kurią rašė M. Weber. Visi reikalai tokioje organizacijoje tvarkomi nešališkai, be nukrypimų, bandant atriboti tarnautoją nuo jo asmeninės pozicijos, išankstinių nuostatų, simpatijų ir antipatijų“.

Gediminas Bubnys – Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Humanitarinių mokslų katedros docentas, humanitarinių mokslų daktaras.

El. paštas: smk@ltukf.lt

Apžvalga įteikta redakcijai 2008 m. sausio mėn.

Knygos išvadose vienas iš knygos sudarytojų tvirtina, kad „... valstybės ir tarnautojo etikos principai <...> greičiau panašūs į laiko rūdimis apsi- traukusius veberinius idealiosios biurokratijos kanonus nei modernumą, kaitą ir atidumą kliento poreikiams skelbiančios valstybės vadybininkų doros maksimas“ [3, p. 412].

Kita vertus, kaip minėta, knygos sudarytojai, pagrindiniu monografijos leitmotyvu pasirinko istorinę ir sistemine Lietuvos valstybės tarnybos analizę. Teoriškai modeliuojamas perėjimas nuo neoveberinio valstybės tarnybos modelio moderniomis valdymo inovacijomis

grįsto viešojo sektoriaus personalo valdymo link. Todėl, nepaisant išvardytų nesuderinamumų, galima tvirtinti, kad šios knygos stiprioji savybė yra siekis pirmą kartą Lietuvoje kompleksiskai apibendrinti ir išanalizuoti Lietuvos valstybės tarnybos raidą bei tendencijas. Pagirtina yra Valstybės tarnybos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadovybės, šios knygos sudarytojų profesorių Kęstučio Masiulio ir Algio Krupavičiaus bei monografijos autorių iniciatyva bendradarbiaujant prisidėti prie fundamentalių ir taikomųjų viešojo sektoriaus ir valstybės tarnybos tyrimų realizavimo.

Literatūra

1. Masiulis K., Krupavičius A. Prartarmė. Valstybės tarnyba: tarp tradicijos ir atsinaujinimo. *Valstybės tarnyba Lietuvoje: praeitis ir dabartis*. Vilnius: UAB „PRaction“, 2007, 8-10.
2. Palidauskaitė J. Viešojo administravimo etika ir valstybės tarnyba. *Valstybės tarnyba Lietuvoje: praeitis ir dabartis*. Vilnius: UAB „PRaction“, 2007, 243.
3. Masiulis K. Valstybės tarnybos iššūkiai: vietoj išvadų. *Valstybės tarnyba Lietuvoje: praeitis ir dabartis*. Vilnius: UAB „PRaction“, 2007, 412.